

ÇSGB

T.C. ÇALIŞMA VE
SOSYAL GÜVENLİK
BAKANLIĞI

SGK
SOSYAL GÜVENLİK KURUMU

Eczacılara Yönelik Akılcı İlaç Kullanımı

T.C.
SOSYAL GÜVENLİK KURUMU

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ

Eczacılara Yönelik Akılcı İlaç Kullanımı

Sahibi

T.C. Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı, 2013

SGK Yayın No: 107

www.sgk.gov.tr

e-posta:gsssagligsigorta@sgk.gov.tr

Her türlü hakkı Sosyal Güvenlik Kurumu'na aittir.

Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Bu kitap Sosyal Güvenlik Kurumu İle Marmara Üniversitesi tarafından yürütülen "Sosyal Güvenlik Kurumu'nun Akılcı İlaç Kullanımı Etkinliklerine Yönelik Alt Yapı Oluşturma ve Geliştirme Projesi" kapsamında hazırlanmıştır.

ISBN: 978-605-4844-02-9

Ankara, Haziran 2013

Editör

Prof. Dr. Ahmet AKICI

Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Farmakoloji ABD

Yazarlar

Prof. Dr. Ahmet AKICI

Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Farmakoloji ABD

Doç. Dr. Hale Zerrin TOKLU

Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Farmakoloji ABD

Yayın Hazırlık Kurulu

Dr. Mümine Nurdan DOĞUKAN

Sosyal Güvenlik Kurumu Genel Sağlık Sigortası Genel Müdürlüğü

Başak DÖNERTAŞ

Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Farmakoloji ABD

Uzm. Ecz. Hilal Selcen URGANCIOĞLU

Sosyal Güvenlik Kurumu Genel Sağlık Sigortası Genel Müdürlüğü

Ecz. Berkay KARAHAN

Sosyal Güvenlik Kurumu Genel Sağlık Sigortası Genel Müdürlüğü

Ecz. Arıkan DEMİR

Sosyal Güvenlik Kurumu Genel Sağlık Sigortası Genel Müdürlüğü

Gözden Geçiren

Doç. Dr. Arzu UZUNER

Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği ABD

Grafik Tasarım

Öğr. Görv. Didem DAYI /// Ardan ERGÜVEN

Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü

SUNUŞ

Değerli Eczacılar,

Ülkemizin son yıllarda gerçekleştirdiği reformların en önemlilerinden biri Sosyal Güvenlik Reformu'dur. 2006 yılında yapılan yasal düzenleme ile sosyal güvenlik hizmeti sunan üç farklı kurum, Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) çatısı altında birleştirilmiştir. Geldiğimiz noktada, SGK çatısı altında hizmet alanların sayısı ülke nüfusunun neredeyse tamamına (%98'in üzerinde) ulaşmıştır.

Sigortalılarımızın sağlık ihtiyaçlarının giderilmesine en iyi şekilde yardımcı olmak, Kurumumuzun başlıca hizmet alanlarından birisidir. SGK, halkımızın geçmiş yıllarda yaşadığı sorunların bilincinde olarak bu alanda sunduğu hizmetlerin kalitesini ve yaygınlığını her geçen gün artırmayı hedeflemektedir.

Topluma sağlık alanında hizmeti en iyi seviyede ulaştırmak için büyük çaba sarf eden Sosyal Güvenlik Kurumu, akılcı ilaç kullanımı konusunda sağlık çalışanlarını bilinçlendirmeye yönelik faaliyetleri öncelikleri arasına almıştır. Sağlık çalışanlarının sundukları hizmetin kalitesi, sosyal güvenlik sistemi ve sağlık sisteminin başarısını ve sürdürülebilirliğini doğrudan etkiler.

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de akılcı olmayan ilaç kullanımı, başarılı sağlık hizmeti sunmanın önündeki baş edilmesi gereken temel sorunlardan birisidir. Eczacılar görev alanları ile ilgili olarak bu süreçte önemli roller üstlenirler. Fakat gerek ülkemizde gerekse çoğu gelişmiş ülke de dahil tüm dünyada bu konuda önemli oranda kaynak eksikliği sorunu bulunmaktadır.

Bu ihtiyaca yönelik olarak hazırlanan "Eczacılara Yönelik Akılcı İlaç Kullanımı" adlı bu kitabı siz değerli sağlık çalışanlarına sunmaktan ötürü büyük memnuniyet duymaktayız.

Yadigar GÖKALP İLHAN
Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanı

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM I. GİRİŞ

Prof. Dr. Ahmet Akıcı

- Bu Kitaba Duyulan Gereksinim 2

BÖLÜM II. AKILCI İLAÇ KULLANIMI

Prof. Dr. Ahmet Akıcı

- 2.1. Akılcı İlaç Kullanımı Nedir? 6
- 2.2. Akılcı İlaç Kullanımı Süreci ve Paydaşları 6
- 2.3. Akılcı İlaç Kullanımı Penceresinden Dünyada ve Ülkemizdeki İlaç Kullanımı ile İlgili Durum Değerlendirmesi 8
- 2.4. Sağlık Alanında Türkiye'deki Durum, Değişim ve Dönüşüm Dönemi 9
- 2.5. Akılcı İlaç Kullanımının Geri Ödeme Sistemine Katkısı 10

BÖLÜM III: ECZACILIKTA AKILCI İLAÇ KULLANIMI

Doç. Dr. Hale Z. Toklu ve Prof. Dr. Ahmet Akıcı

- 3.1. Eczacının Akılcı İlaç Kullanımındaki Rolü 14
 - Doç. Dr. Hale Z. Toklu
- 3.2. Teşhis, Tedavi ve Uyunc Kavramlarının Akılcı İlaç Kullanımındaki Kilit Önemleri 16
 - Doç. Dr. Hale Z. Toklu ve Prof. Dr. Ahmet Akıcı
 - 3.2.1. Teşhis Kavramı 16
 - Prof. Dr. Ahmet Akıcı
 - 3.2.2. Tedavi Kavramı 17
 - Prof. Dr. Ahmet Akıcı
 - 3.2.3. Uyunc Kavramı 17
 - Doç. Dr. Hale Z. Toklu ve Prof. Dr. Ahmet Akıcı
 - 3.2.3.1. Hasta Uyuncunu Etkileyen Faktörler 19
 - Doç. Dr. Hale Z. Toklu
 - 3.2.3.2. Akılcı İlaç Kullanımı Sürecinde Hasta Uyuncuna Eczacının Katkısı 19
 - Doç. Dr. Hale Z. Toklu
 - 3.2.3.3. Akılcı İlaç Kullanımı Sürecinde Hasta Uyuncuna Hekimin Katkısı 21
 - Prof. Dr. Ahmet Akıcı
- 3.3. Reçete Karşılama ve İlaç Sunum Süreci 22
 - Doç. Dr. Hale Z. Toklu
 - 3.3.1. Reçete Karşılması ve İlacın Hastaya Sunumunda Akılcı İlaç Kullanımına Uygun Davranma 22
 - 3.3.2. Reçete Karşılama Sürecinde Yaşanan Sorunlar 23

3.4. Hastalar Açısından Sorun Yaşanan İlaç Uygulama Yolları; İlaç/ Cihaz Kullanımına Yönelik Bilgi Verilmesi	26
Doç. Dr. Hale Z. Toklu	
3.5. Özel Hasta Gruplarında Akılcı İlaç Kullanımı	28
Doç. Dr. Hale Z. Toklu ve Prof. Dr. Ahmet Akıcı	
3.5.1. Yaşlılarda Akılcı İlaç Kullanımı	28
3.5.2. Gebelik/ Emzirme Döneminde Akılcı İlaç Kullanımı	29
3.5.3. Pediatrik Hastalarda Akılcı İlaç Kullanımı	31
3.6. Tedavi Seyri ve Yan/Karşıt Etki Açısından Hastanın Gözlenmesi	32
Doç. Dr. Hale Z. Toklu	
3.7. Akılcı İlaç Kullanımında Eczacı ve İlişkili Diğer Taraflar Arasındaki İletişim	33
Doç. Dr. Hale Z. Toklu ve Prof. Dr. Ahmet Akıcı	
3.8. Eczacının Yeterli İşletme Bilgisinin Sürdürülebilir Hizmet Sunumuna ve Akılcı İlaç Kullanım Sürecine Katkısı	37
Doç. Dr. Hale Z. Toklu ve Prof. Dr. Ahmet Akıcı	
3.9. Akılcı Olmayan İlaç Kullanımı İle İlgili Genel Sorunlar	38
Prof. Dr. Ahmet Akıcı	

BÖLÜM IV: AKILCI İLAÇ KULLANIMINI İLGİLENDİREN ÖZEL KONULAR

Doç. Dr. Hale Z. Toklu ve Prof. Dr. Ahmet Akıcı

4.1. Akılcı İlaç Kullanımı Eğitimlerinin İlaç Kullanımı Sürecine Olumlu Katkısı	42
Doç. Dr. Hale Z. Toklu ve Prof. Dr. Ahmet Akıcı	
4.2. İlaçlar Hakkında Doğru Bilgi Kaynaklarının Kullanımı, Kanıtı Dayalı Sağlık Hizmeti Sunumu	42
Doç. Dr. Hale Z. Toklu ve Prof. Dr. Ahmet Akıcı	
4.3. Kendi Kendini Tedavi	43
Doç. Dr. Hale Z. Toklu ve Prof. Dr. Ahmet Akıcı	
4.3.1. Kendi Kendini Tedavi Nedir?	43
4.3.2. Kendi Kendini Tedavide Eczacının Rolü	44
4.4. Elektronik Reçete	47
Doç. Dr. Hale Z. Toklu ve Prof. Dr. Ahmet Akıcı	
4.5. Jenerik İlaç Kullanımı	48
Doç. Dr. Hale Z. Toklu ve Prof. Dr. Ahmet Akıcı	
4.6. İlaç Atığı ve İmhası	50
Doç. Dr. Hale Z. Toklu ve Prof. Dr. Ahmet Akıcı	
4.7. Türkiye'deki İlaç Harcamaları	51
Prof. Dr. Ahmet Akıcı	

KAYNAKLAR 54

KISALTMALAR 62

